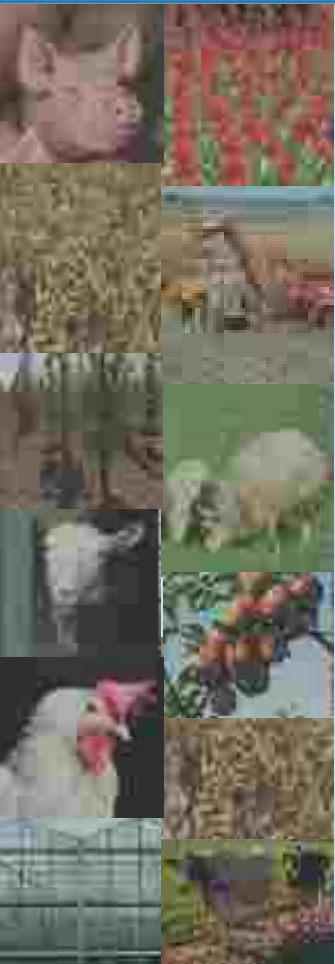

Bedrijfsopvolging, een parcours met hindernissen

Koos Tersteeg

**Adviseur LTO Noord Advies
Bedrijfsopvolging
Bedrijfsbeëindiging**

Waar gaat het over?

Bedrijfsopvolging

De overgang (en voortzetting) van een bedrijf

- persoonsgebonden bedrijf (of een rechtspersoon)
 - een geleidelijke overgang
 - een directe verkoop

Aan wie?

- een gezins- of familielid
- een derde

Veel aspecten

Financieel

Bedrijfseconomisch

Juridisch

fiscaal

Sociaal

De koele rekenaar tuimelt soms in een grote valkuil

Bedrijfsopvolging als proces

Vorbereiding

- overdrager, opvolger, bedrijf

Mede ondernemen

- Samenwerkingsovereenkomst

Overname

- Overnamerapport, koopakte, fiscaal

Verschil directe en geleidelijke overdracht

Vorbereiding overdrager

- Zie de opvolger als een sollicitant voor het bedrijf
- Visie op bedrijfsontwikkeling
- Visie op de oude dag: wonen, inkomen, fiscus
- Hoe ziet uw leven na(ast) het bedrijf er uit?
- Wat vindt u van twee of meer kapiteins?
- Is er vertrouwen over en weer?

Vorbereiding opvolger

- Hoe zie je je loopbaan?
- Hoe ziet het bedrijf eruit dat je wilt overnemen?
- Heb je inzicht in eigen ondernemerschap, je eigen kunnen en kennen?
- Wat vind jij van twee kapiteins?
- Is er draagvlak bij je partner?
- Hoe kom je aan een inkomen?

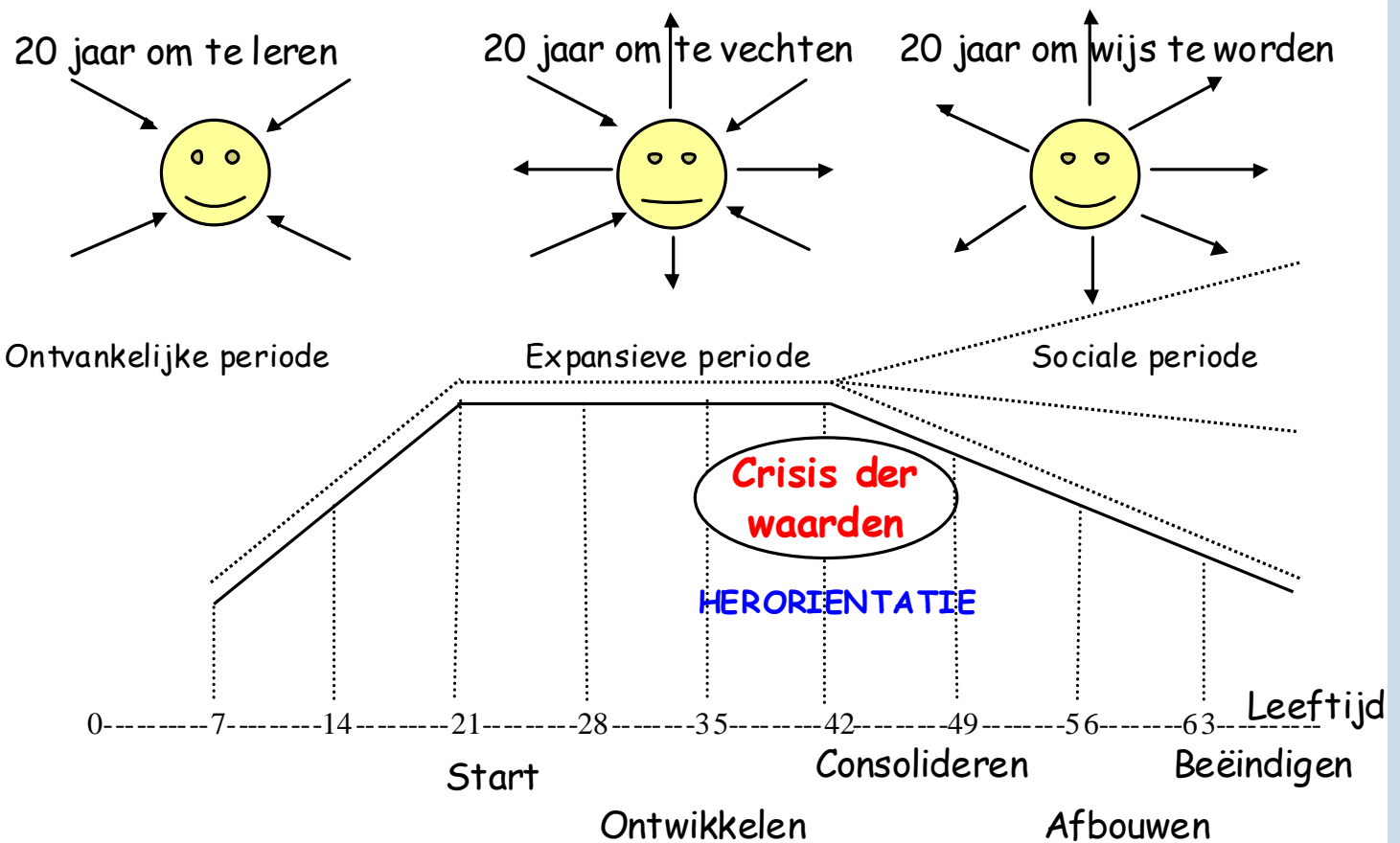

Vorbereiding bedrijf

- Inkomensvoorziening voor de opvolger
- Perspectief op lange termijn
- Bij de overdracht moet het bedrijf up te date zijn.
- Maak eens het volgende sommetje
- Bij twijfel: analyseren en begroten.

Ontwikkelingsfasen van de mens

Communicatie

- Communicatie is de smeerolie in het proces
- Communicatie is meer dan praten
 - Je kunt niet in elkaar's hoofd of hart kijken
- Tips
 - Respect voor elkaar('s visie, belang)
 - Geef je kritiek of complimenten?
 - Gestructureerd overleg vaak wenselijk
- Slechte communicatie is een directe bedreiging

Samenwerkingsovereenkomst 1

Goede afspraken over samenwerking
worden vastgelegd
in een zorgvuldig opgesteld
en duidelijk leesbaar
firma- of maatschapscontract,
passend bij de ondernemers en de onderneming.

Samenwerkingsovereenkomst 2

- Rechtsvorm: maatschap, vof
- Wijze van inbreng en waardebeoordeling
 - Gebruik, economisch, juridisch
 - Regeling stille reserve
- Bevoegdheden
- Verdeling jaarlijks resultaat
- Regeling arbeidsongeschiktheid

Samenwerkingsovereenkomst 3

- Wanneer einde maatschap?
 - Overnamerechten
 - Waardebepaling, verdeling stille reserve
 - Financiering
- Bijkomende zaken
 - Woonrechten, geschillenregeling
 - Meerwaardeclausule
- Fiscus: IB OB

Houdbaarheid is beperkt: APK nodig

Voordelen samenwerking

Is keuze definitief???

- Opvolger direct betrokken bij resultaten
- Fiscaal aantrekkelijk
- Mede zeggenschap opvolger
- Zekerheid voor opvolger
- Vermogensaanwas opvolger
- Gedeeld risico overdrager

Nadelen samenwerking

- Gedeelde zeggenschap
- Opvolger gaat risico lopen
- Leveringsplicht overdrager
- Daling inkomen overdrager
- Weg terug kan lastig zijn
- Aansprakelijkheid opvolger

Wetsvoorstel Personenvennootschappen

Nu: maatschap, vof, CV

Straks: Vennootschap

Twee keuzes

- Stille of openbare vennootschap
- Openbare venn. met/zonder rechtspersoonlijkheid

Onbekend: - fiscale gevolgen
- overgangsrecht

Ingangsdatum: 1-1-2007 ???

Uiteindelijke overdracht bedrijf

Goede afspraken over bedrijfsoverdracht worden vastgelegd in een zorgvuldig opgesteld en duidelijk leesbaar overnamerapport, als “vertaling” en ondersteuning van de koopakte.

Goede afspraken zijn afspraken waarover alle betrokkenen tevreden zijn.

Overnamesom

Stel: balanstotaal fiscaal = € 750.000,-

Wat zegt dit over de waarde v.h. bedrijf?

Nodig: herwaardering naar overname-/verkoopwaarde
Verschil komt toe aan de (economisch) eigena(a)r(en)

Overdrager houdt netto over

Opbrengst overdracht -/- alle verplichtingen

(-/- eigen vermogen mede ondernemer)

Inhoud overnamerapport

- Berekening overnamesom of verkoopopbrengst
- Fiscale gevolgen/opties
- Inkomen en vermogen overdragers
- Financiële planning
- Bij familie: aanvullende zaken
 - Financiering en haalbaarheid opvolger
 - Afspraken over wonen, (mee)werken, verkoop
 - Familieberaad

Fiscale aspecten van bedrijfsovername

- inkomstenbelasting
- Schenkings- of succ.recht
- overdrachtsbelasting

Inkomstenbelasting

- landbouwwijstelling
- fiscaal geruisloos doorschuiven
- Lijfrente
- Tante Agaath

Actueel: de bedrijfswoning

Besluit 8 maart: landbouwwijstelling ondergrond
bedrijfswoning vervalt

Toekomst bij verkoop of overboeking naar privé
Taxatie -/- boekwaarde = belaste winst

Overgangsrecht

Naar privé per 31-12 2005 of in 2000

Bedrijfswoning: voorbeeld

Woning (opstal) 150.000 (Boekwaarde 20.000)

Ondergrond: 100.000 (WEVAB: 50.000)

Belaste winst met landbouwwijstelling

Woning 130.000

Ondergrond 50.000

Belaste winst zonder landbouwwijstelling: 230.000

Schenkingsrecht (familie)

- waarde economisch verkeer
- voortzettingswaarde
- vrijstelling 60%
- voorwaarden:
 - overdrager minimaal 5 jaar ondernemer!!!
 - schenker >55 jaar of > 45% a.o.
 - voortzetting door ondernemer minimaal 5 jaar!!!
 - ▶ inbreng in mts mag niet (meer)!!

Voorbeeld schenking

Totaal bedrijf WEV € 1.500.000

Voortzettingswaarde € 600.000

Minimaal 40% € 240.000

Indien overnamesom lager is: direct belaste schenking

Bij overdracht in familieverband altijd een passend testament nodig

Voorbeeld successie

Situatie: Niet ondernemende echtgenoot overlijdt, g.v.g.
Geen (passend) testament

Totaal WEV	€ 1.500.000
Nalatenschap = 50% =	€ 750.000
Stel 5 erfgenamen	€ 150.000
Successierecht per erfdeel	€ 11.250
3 erfgenamen zijn geen opvolger	€ 33.750
Opvolgingsregeling geldt alleen voor opvolgers	

Overdrachtsbelasting

- vrijstelling bij overdracht aan:
 - (klein)kind
 - aangehuwd kind
 - vanaf 2006: broer/zus

• woningwaarde altijd belast

• voorwaarde:

- voortzetting gehele onderneming

Tenslotte 1

- Het gaat om de toekomst van
 - Twee gezinnen
 - Een bedrijf
- Communicatie = smeerolie
- Tijdig nadenken, praten en rekenen

Tenslotte 2

- Visie op de oude dag: wonen, inkomen
- Tijdig nadenken, praten en rekenen
- Hoe ziet uw leven na(ast) het bedrijf er uit?

